

2019 – 2023

Schoolplan Eligant Lyceum

10 DECEMBER 2018

Inhoudsopgave

Inleiding	2
1. Missie	3
1.1 School in de samenleving	3
1.2 Kernwaarden Achterhoek VO.....	3
1.3 Identiteit.....	4
1.4 Missie.....	4
2. Onderwijskundige koers.....	5
2.1 Visie op leren	5
2.2 Ontwerpprincipes voor ons onderwijs.....	5
2.3 Cultuur gericht op ontwikkeling	6
3 De praktijk.....	8
3.1 De docent in zijn kracht.....	8
3.2 Iedere leerling een persoonlijke coach	8
3.3 Persoonsvorming.....	8
Literatuur.....	9
Bijlage 1	10
Bijlage 2	12
Bijlage 3	14

Inleiding

Voor u ligt het schoolplan van het Eligant Lyceum, een nieuwe school voor voortgezet onderwijs in Zutphen. Het Eligant Lyceum start per augustus 2019 met een brugklas voor leerlingen met advies havo, atheneum en gymnasium. Door het afnemende aantal leerlingen op basisscholen in de regio was er met vier scholen voor mavo, havo en vwo-onderwijs in Zutphen eigenlijk één school teveel. Het Baudartius College en Het Stedelijk Lyceum Zutphen zagen in deze bedreiging een kans en starten samen een nieuwe school met een nieuw onderwijsconcept: het Eligant Lyceum. De nieuwe school wordt opgebouwd vanaf de brugklas. Ieder jaar komt er een nieuwe jaarlaag bij totdat de school na zes jaar volgroeid is.

Samen met enthousiaste collega's een nieuwe school mogen bouwen, is een unieke kans. Mooi is dat vanaf het begin de collega's van beide scholen met veel deskundigheid en energie samen vorm hebben gegeven aan het nieuwe concept. De uitdaging "een school ontwerpen die nóg beter is dan beide moederscholen samen" is aangegaan. Het resultaat mag er zijn!

De naam 'Eligant' is afgeleid van het Latijnse 'eligere' wat kiezen betekent. De vervoeging 'eligant' betekent letterlijk 'laat ze kiezen'. Het leren van iedere leerling staat bij ons op school centraal. In het logo van het Eligant Lyceum is dit terug te vinden in de drie streepjes van de "E" van Eligant:

- *ik word gezien;*
- *ik kan het;*
- *ik kies **mijn** route.*

Leerlingen kiezen op het Eligant voor een groot deel hun eigen route. Kiezen motiveert en zorgt dat leerlingen met meer plezier leren. Bij het maken van de juiste keuzes worden de leerlingen geholpen door hun coach. Leerlingen leren binnen en buiten de school en werken daarbij vanuit de leerdoelen die docenten per leergebied hebben geformuleerd.

Behalve een eigen leerroute kunnen leerlingen bij ons op school ook kiezen om hun talent verder te ontwikkelen. In de volgende hoofdstukken van dit schoolplan wordt dit verder duidelijk en zetten we het onderwijsconcept van het Eligant Lyceum uiteen.

Dit schoolplan is een werkdocument. De komende maanden vullen we het schoolplan verder aan met doelstellingen en ambities en krijgt de nieuwe school steeds meer kleur.

Waar "hij" staat in dit schoolplan wordt ook "zij" bedoeld. Voor de leesbaarheid is gekozen voor de hij-variant.

Arnold van Gessel
rector Eligant Lyceum

1. Missie

1.1 School in de samenleving

Een groot deel van het leven van leerlingen in de leeftijdsfase van 12 tot 18 speelt zich op school af. Het is een belangrijke periode in hun persoonsvorming. Het Eligant Lyceum is een school voor voortgezet onderwijs en wil de leerlingen, samen met ouders, goed voorbereiden op de uitdagingen die hun omgeving biedt. We willen hen toe rusten om als volwaardig lid van de maatschappij en als individu te functioneren. We begeleiden hen bij keuzes naar een vervolgopleiding en zorgen voor een goede doorstroming en aansluiting naar hbo of universiteit. De wereld waarin jongeren opgroeien, verschilt sterk van die waarin hun ouders en grootouders opgroeiden. Allerlei zekerheden zijn verdwenen of aan het verschuiven. Steeds meer kinderen groeien op in niet-traditionele familieverbanden, steeds meer mensen werken op flexibele basis, technologische ontwikkelingen beïnvloeden de samenleving en steeds vaker vraagt de samenleving om wendbaarheid en improvisatievermogen.

We dagen iedere leerling uit om te groeien, boven zichzelf uit te stijgen, zijn grenzen te verkennen en te verleggen. We leggen de lat hoog en stimuleren een brede belangstelling en een lerende houding. We prikkelen leerlingen niet alleen in wat hun belangstelling al heeft, maar ook in wat zij nodig hebben als voorbereiding op hun toekomst. Bovendien hebben we oog voor voorlopers én achterblijvers. Zo komt elke leerling aan groeien toe.

Onze leerlingen vervolgen hun weg na het behalen van hun (maatwerk-)diploma op een hbo of universiteit. Dit betekent dat ze over (academische) vaardigheden moeten beschikken om op het hbo of op de universiteit succesvol te kunnen zijn. Vanaf de brugklas leren we de leerlingen deze vaardigheden aan (zoals onderzoek doen, presenteren, een betoog kunnen houden, creatief denken). In ons onderwijsaanbod hebben we keuzes gemaakt, die gericht zijn op het versterken van deze vaardigheden: we bieden havo- en vwo-onderwijs met een gymnasium en technasium (ook gecombineerd) en zijn een begaafdheidsprofielschool. Daarnaast zetten we sterk in op brede talentontwikkeling van onze leerlingen door het aanbieden van een kunst- en cultuurprofiel, filosofie, een sportprofiel en versterkt talenonderwijs met onder andere Cambridge English, VTO Frans en Duits.

1.2 Kernwaarden Achterhoek VO

Het Eligant Lyceum maakt als school deel uit van de stichting Achterhoek VO, een stichting voor voortgezet onderwijs met 14 scholen en 24 locaties in de Achterhoek. Ongeveer 14.800 leerlingen gaan bij Achterhoek VO naar school. Iedere leerling voor voortgezet onderwijs kan er een passende opleiding volgen. De scholen onderscheiden zich van elkaar, ieder met een eigen sfeer, profiel en levensbeschouwing, elk met een eigen kleur. De volgende vijf kernwaarden zijn voor iedereen die verbonden is aan Achterhoek VO én voor iedereen van het Eligant Lyceum uitgangspunt van handelen.

Persoonlijk leiderschap

“Ik geef in de eerste plaats leiding aan mezelf, aan mijn drijfveren, aan de wijze waarop ik in het leven sta en me met anderen verbind. Ik ben verantwoordelijk voor en eigenaar van mijn leerproces, mijn ontwikkeling en mijn loopbaan. Ik ben me bewust van mijn talenten en van mijn emoties, weet te reflecteren en ben verantwoordelijk voor dat innerlijke proces in mijzelf.”

Ik ben, omdat wij zijn

“Ik maak deel uit van gemeenschappen, zoals de gemeenschap van de klas, de school, het team, de familie, het geloof, de buurt, de streek, de sportclub, de muziekvereniging, Achterhoek VO, Nederland, de wereld. Ik verbind mijn belangen met die van de gemeenschap. Ik realiseer me terdege dat ik ben, omdat wij zijn en handel vanuit die gedachte.”

Duurzaamheid

“Ik houd bij het nemen van besluiten rekening met de lange termijn. Mijn besluiten zijn gericht op duurzame werking in plaats van op ‘snelle tevredenheid’. Ik prefereer organische ontwikkeling met draagvlak en eigenaarschap van betrokkenen boven korte-termijn-besluiten. Ik neem draagvlak en co-creatie serieus en daarmee de werkelijke kans op succes. Ik houd bij mijn besluiten rekening met de gevolgen ervan voor milieu en samenleving.”

Rekenschap

“Ik ben aanspreekbaar op mijn handelen. Ik verantwoord me naar mijn opdrachtgever, naar mijn collega, naar mijn team, naar mijn leerlingen en naar mezelf. Ik heb iets uit te leggen en ben daartoe bereid.”

Verandervermogen

“Ik weet dat de samenleving sterk en in een hoog tempo verandert, op weg is naar een tijdperk dat ik niet ken en waarvan ik me deels geen voorstelling kan maken. Dat vraagt van mij het vermogen me aan relevante ontwikkelingen aan te passen, veerkrachtig te zijn en proactief. Ik leer daarop attent te zijn en ik ga mee in wat mij en ons sterker maakt.” (Achterhoek VO, 2018)

1.3 Identiteit

Het Eligant Lyceum is een samenwerkingschool en is ontstaan uit het Baudartius College (een protestants-christelijke school) en Het Stedelijk Zutphen (een school met een openbaar karakter). Iedere leerling en iedere medewerker, ongeacht godsdienst, levensbeschouwing of sociaal-culturele achtergrond is welkom. Er is een programma voor hen die actief invulling willen geven aan hun protestants-christelijke identiteit. De identiteitscommissie draagt hier zorg voor.

1.4 Missie

Ook bij ons op school zijn de kernwaarden van Achterhoek VO uitgangspunt van handelen. Dit geldt voor zowel leerlingen als medewerkers. De kernwaarden komen onder andere tot uiting in het feit dat leerlingen hun eigen leerroute kunnen kiezen; dat iedereen deel uitmaakt van de schoolgemeenschap en daar ook actief een bijdrage aan levert; dat we met elkaar werken aan een duurzame school en samenleving; dat iedereen aanspreekbaar is op zijn handelen en verantwoording aflegt en dat we ons realiseren dat we in een snel veranderende wereld leven waarin het belangrijk is om leerlingen vaardigheden als creatief denken en oplossingsgericht werken aan te leren zodat zij maximaal kunnen anticiperen op de veranderende samenleving.

Onze missie is:

Wij bieden uitdagend onderwijs waarbij iedere leerling zo gemotiveerd mogelijk kennis verwerft en vaardigheden ontwikkelt die hij nodig heeft voor een leven lang leren in een dynamische samenleving.

“De vraag of een leerling geslaagd is, beperkt zich niet tot de resultaten die hij haalt; hij is pas geslaagd als hij geleerd heeft hoe hij zich als individu verhoudt tot de wereld om hem heen.” (Bruin-Raven & Bakker, 2016)

2. Onderwijskundige koers

2.1 Visie op leren

Als een leerling eigenaar is van zijn eigen leerproces, dan zal dit zijn intrinsieke motivatie vergroten. En motivatie is de 'motor van het leren'. Ieder mens wil zichzelf ontwikkelen en heeft een natuurlijke behoefte aan relatie, competentie en autonomie (Ryan & Deci, 2000). Als in voldoende mate is voldaan aan de behoefte van relatie ('anderen waarderen mij en willen met mij omgaan'), aan de behoefte van competentie ('ik geloof en heb plezier in mijn eigen kunnen') en aan de behoefte van autonomie ('ik kan het zelf, hoewel niet altijd alleen'), is er welbevinden, motivatie, inzet en zin in leren (Stevens, 2004).

- **Relatie.** Leerlingen hebben behoefte aan relatie, zowel met hun leerkrachten als met andere leerlingen. Ze willen het gevoel hebben erbij te horen, deel uit te maken van een gemeenschap. In scholen hebben volwassenen veel invloed op de kwaliteit van de relaties, niet door op de voorgrond te treden, maar juist door vanaf de zijlijn beschikbaar te zijn. Luisteren, vertrouwen bieden, optreden als het echt nodig is, uitnodigende omstandigheden creëren, het goede voorbeeld zijn, uitdagen en ondersteunen zijn belangrijke pedagogische voorwaarden voor het ontstaan van goede relaties.
- **Competentie.** Leerlingen willen laten zien wat zij kunnen en zichzelf als effectief ervaren. Dat vraagt uitdaging. Dat kan alleen als het onderwijs is afgestemd op de mogelijkheden en (basis-)behoeften van de leerling. Een leerkracht die de ontwikkeling van zijn leerlingen serieus neemt, biedt de leerling ruimte om passende leerdoelen voor zichzelf te formuleren en voor hem haalbare resultaten te boeken. Een combinatie van hoge (en reële) verwachtingen en beschikbaarheid voor hulp en ondersteuning, zijn een goede basis voor het ontwikkelen van een gevoel van competentie.
- **Autonomie** verwijst naar het gevoel onafhankelijk te zijn. Leerlingen willen het gevoel hebben de dingen zélf te kunnen doen, zélf kunnen beslissen, zelf keuzes maken. Dat kan alleen in een omgeving waarin de eigenheid van iedere leerling gerespecteerd wordt. Leerlingen hebben al jong behoefte zich te onderscheiden, hun eigen keuzes te maken. Het pedagogische antwoord hierop is het bieden van veiligheid, ruimte, begeleiding en ondersteuning en het waarborgen van de verbondenheid met de ander. Individuele vrijheid is belangrijk en wordt gestimuleerd, maar altijd in relatie met de ander en met behoud van diens vrijheid en jouw verantwoordelijkheid daarvoor.

Naast de behoefte aan autonomie, competentie en relatie is het bij leren belangrijk dat de leerling zelf actief met de leerstof bezig is. Dit sluit aan bij de sociaal-constructivistische leertheorie (Vygotsky, 1978). Het sociaal constructivisme is een stroming die het leerproces ziet als een actief proces van kennisverwerving, waarbij de kennis ontstaat en gedeeld wordt met anderen. Een van de principes is dat leren een proces is van kennis construeren. Daarbij bouwt de leerkracht verder op de aanwezige kennis. Het leren vindt steeds meer onder de eigen verantwoordelijkheid van de leerling plaats. Het is van belang om te leren in de context. Hierbij is een rijke leeromgeving onmisbaar.

2.2 Ontwerpprincipes voor ons onderwijs

Om onze missie waar te maken en om de leerling een veilige (leer-)omgeving te bieden waarin hij gemotiveerd leert, werken we op onze school bij het vormgeven van ons onderwijs vanuit ontwerpprincipes. Daarbij zijn we er steeds op gericht om leerlingen actief bezig te laten zijn (zowel in hun handelen als cognitief). De volgende vier ontwerpprincipes geven richting bij het vormgeven van ons onderwijs:

1. Wij sturen op een **veilig leerklimaat** door **intensieve begeleiding** (relatie). Wij
 - coachen leerlingen intensief (iedere leerling heeft een persoonlijke coach), zodat leerlingen zichzelf en hun persoonlijke talenten leren kennen;
 - zijn beschikbaar voor leerlingen en luisteren naar wat ze zeggen;
 - zijn als volwassenen verantwoordelijk voor het behoud van een goede/werkbare relatie met onze leerlingen en met elkaar;
 - sturen op een cultuur waarin iedereen aanspreekbaar is op gedrag en die gericht is op ontwikkeling;
2. geven zoveel mogelijk **vertrouwen** en **verantwoordelijkheid** aan onze leerlingen. Wij stimuleren zelfvertrouwen en plezier in het leren (competentie). Wij
 - maken het leren inzichtelijk voor leerlingen;
 - zetten toetsen in om van te leren. Leerlingen sluiten leerdoelen pas af wanneer deze behaald zijn;
 - organiseren regelmatig momenten van reflectie, feedback en feedforward¹;
 - zorgen voor regelmatige succeservaringen en het ervaren van de vooruitgang in ontwikkeling;
 - hebben hoge verwachtingen die passend zijn bij de mogelijkheden van de leerling.
3. Wij geven leerlingen zoveel mogelijk **autonomie in hun eigen leerproces** (autonomie). Wij
 - werken met leerdoelen;
 - bieden een rijke leeromgeving aan;
 - geven de mogelijkheid aan leerlingen een eigen leerroute te volgen;
 - houden rekening met verschillende leervoorkeuren;
 - vragen leerlingen verantwoording af te leggen en zichzelf uitdagen.
4. Wij staan met ons **onderwijs midden** in de **maatschappij**. Wij
 - ontwikkelen lessen en opdrachten zo realistisch mogelijk;
 - stimuleren leerlingen zelf initiatief te nemen en ondernemend te zijn;
 - zorgen ervoor dat iedereen meedoet en participeert in de schoolgemeenschap;
 - leren leerlingen zichzelf en de wereld om hen heen (beter) te leren kennen;
 - leren leerlingen hun eigen 'kompas' te volgen.

In bijlage 1 hebben we uitgewerkt wat de ontwerpprincipes betekenen voor het gedrag en de verantwoordelijkheid van de docent en in bijlage 2 voor het gedrag en de verantwoordelijkheid van de leerling.

2.3 Cultuur gericht op ontwikkeling

Onze belangrijkste taak is het stimuleren van ieders persoonlijke ontwikkeling tot een meer bewust, betrokken en bekwaam persoon. Ons uitgangspunt hierbij is dat iedereen gelijkwaardig is als mens. Tegelijkertijd verschillen zowel leerlingen als medewerkers in hun kwaliteiten. Daarom is er op school ruimte voor zogenoemde 'erkende ongelijkheid'. We willen graag die verschillende kwaliteiten van iedereen benutten en verder ontwikkelen. Om dit zorgvuldig te doen, creëren we een veilige en respectvolle leeromgeving waarin we ondersteuning bieden aan voorlopers en achterblijvers. We maken hierbij het leren inzichtelijk voor de leerling en zijn ouders en voor de medewerkers van de

¹ Feedforward richt zich op gewenst en positief gedrag in de *toekomst*. Dit betekent dat je vooraf aangeeft welk gewenst gedrag je van de ander in de toekomst verwacht. Het gaat om specifiek gedrag in een taak of situatie. Je legt de focus dus op wat de persoon in de toekomst gaat doen en niet op wat hij of zij in het verleden heeft gedaan.

school. Zo kunnen we ons blijven richten op ontwikkeling en kwaliteit. We hebben een structuur binnen de school die deze professionele cultuur (van Emst, 2012) vormgeeft. In bijlage 3 staan de uitgangspunten van deze professionele cultuur verder uitgewerkt.

3 De praktijk

3.1 De docent in zijn kracht

In ons team zijn we er primair op gericht om samen betere professionals te worden. Er is een klimaat waarin men wat voor elkaar over heeft en wil samenwerken. Door veel interactie, goede instructie en goed klassenmanagement zorgen docenten voor vertrouwen, ondersteuning en uitdaging.

Docenten zijn de hoofdrolspelers in het onderwijsleerproces. Zij hebben de taak de leerlingen te inspireren en uit te dagen en ze zo te interesseren voor de leerstof en ze te motiveren te leren. Wij realiseren ons goed hoe belangrijk onze taak is. Daarom onderschrijven wij het onderstaande gemeenschappelijk denkkader van waaruit we ons onderwijs vormgeven.

1. Wij weten dat veel successen en tegenvallers bij het leren van de leerlingen voortkomen uit wat wij als docenten doen. Wij kennen onze bijdrage daarin.
2. Wij evalueren het effect van onze manier van lesgeven aan de hand van het leren en de vorderingen van leerlingen.
3. Wij zien toetsuitslagen en andere metingen als feedback over de impact die wij hebben.
4. Wij zijn vooral in dialoog, niet zozeer in monoloog. We stellen vooral vragen en helpen leerlingen om zelf het antwoord op hun vraag te vinden.
5. Wij houden van uitdaging en gaan actief op zoek naar oplossingen.
6. Wij zijn ervan overtuigd dat het onze rol is om positieve relaties te ontwikkelen binnen de groep (dit geldt zowel voor de groep leerlingen als voor het team waar we zelf deel van uitmaken).

3.2 Iedere leerling een persoonlijke coach

Wanneer leerlingen een eigen leerroute volgen en veel keuzes maken, willen we ze daarbij wel goed begeleiden. Daarom heeft iedere leerling bij ons op school een persoonlijke coach. De leerling leert steeds meer zelfverantwoordelijk te zijn voor de eigen leerprestatie(s). Ook de ouders zijn in dit proces een belangrijke partner. In de coachgroep, tijdens coachgesprekken en tijdens de driehoeksgesprekken met leerling, ouders en coach is er veel aandacht voor de persoonlijke ontwikkeling (persoonsvorming) van iedere leerling.

3.3 Persoonsvorming

Naast kennisontwikkeling en maatschappelijke vorming is persoonsvorming een derde belangrijk doel van het onderwijs. Werken aan persoonsvorming heeft tot doel de leerling te stimuleren om zichzelf beter te leren kennen, erkennen en waarderen, en de leerling verantwoordelijkheid te laten ontwikkelen voor zichzelf en anderen. Leerlingen moeten leren hoe ze als kritische, verantwoordelijke burgers een bepaalde onafhankelijkheid kunnen ontwikkelen. (Biesta, 2015)

Persoonsvorming wordt ook zichtbaar in (keuze-)activiteiten van leerling-bemiddelaars, leerling-surveillanten, leerling-coaches, de leerlingenraad en andere projecten van leerlingparticipatie. Aan de hand van verschillende werkvormen tijdens coachtijd en tijdens lessen confronteren we de leerling bewust met wat hij wel of niet wil, kan en vindt, en welke persoonlijke keuzes hij wellicht zal moeten maken. Aan de orde komen onder andere:

- doelen stellen voor dit schooljaar;
- je plaats bepalen als individu en in de maatschappij;
- je bewust worden van de invloed van anderen op de eigen identiteit;
- het perspectief van iemand anders innemen (empathie);
- verbeelding leren geven aan de (nabije)toekomst.

Literatuur

- Achterhoek VO*. (2018, 20 november). Opgehaald van achterhoekvo.nl:
http://achterhoekvo.nl/strategisch_beleidsplan
- Biesta, G. (2015). *Het prachtige risico van onderwijs*. Culemborg: Uitgeverij Phronese.
- Bruin-Raven, A., & Bakker, C. (2016). *Kiezen voor persoonsvorming, identiteitsontwikkeling van leerling en school*. Culemborg: Uitgeverij Phronese.
- van Emst, A. C. (2012). *Professionele cultuur in onderwijsorganisaties*. Utrecht: APS.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being. *American Psychologist*, 68-78.
- Stevens, L. M. (2004). *Zin in school*. Utrecht: EDG Thuiswinkel.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society, The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge: Harvard University Press.

Bijlage 1

Ontwerpprincipes voor de docent en docentprofiel

Relatie: de leerling krijgt vertrouwen en verantwoordelijkheid. De leerling kan pas leren en groeien als hij zich veilig en op z'n gemak voelt. De docent zorgt ervoor dat hij de leerling ziet en dat deze voelt dat hij erbij hoort. Hij stimuleert de leerling te participeren en op eigen wijze inbreng te hebben en mee te doen, zowel op school als in de maatschappij. Ook zorgt hij ervoor dat de leerling zich echt kan verbinden met de leerstof, onder andere door aan te sluiten bij de belevingswereld van leerlingen en ze echte, betekenisvolle opdrachten te geven. De docent:

- vraagt de leerling tijdens begeleidingsmomenten om op zichzelf te reflecteren door zijn handelen stapsgewijs door te nemen;
- laat de leerling merken dat hij hem ziet en kent;
- begeleidt de leerling intensief, zowel als coach en als vakdocent;
- stuurt bewust op een cultuur waarin niemand wordt buitengesloten en iedereen vanuit zijn eigen kwaliteiten participeert.

Competentie: de leerling leert van succeservaringen. Wanneer een leerling geloof en plezier heeft in zijn eigen kunnen, gaat het leren gemakkelijker. We stimuleren dit gevoel van 'competent zijn' (dat je iets kunt of kunt leren). Ook laten we leerlingen zien dat de leerstof en leerdoelen niet "op zich" staan, maar deel uitmaken van een groter geheel. De docent

- maakt het leren zoveel mogelijk inzichtelijk voor de leerling (wat heb je te leren en hoe kun je dit leren – waar mogelijk maakt hij het leren samen met de leerling inzichtelijk –);
- zet toetsen vooral in om van te leren: waar sta je en wat heb je nu te leren, wat ga je daarvoor doen en hoe laat je dat weer aan me zien?;
- geeft regelmatig echte, betekenisvolle opdrachten;
- laat een leerling de stof pas afsluiten wanneer deze de stof beheerst en de leerdoelen zijn behaald.

Autonomie: de leerling volgt zijn eigen leerroute, de leerling kan al veel zelf. De docent streeft ernaar de leerling waar mogelijk autonomie te geven in zijn leerproces. Hoe meer de leerling kan kiezen, sturen en verantwoordelijkheid dragen, hoe gemotiveerder de leerling werkt en leert. Hij leert leerlingen deze verantwoordelijkheid te dragen en verantwoording af te leggen. Dat is de verantwoordelijkheid van de docent. De docent:

- werkt vanuit leerdoelen waarbij de leerling zoveel mogelijk zelf kan kiezen op welke wijze hij zijn doelen behaalt;
- vraagt de leerling regelmatig verantwoording af te leggen over de vordering in zijn leerdoelen en maakt gerichte en concrete afspraken voor een vervolg;
- is er verantwoordelijk voor dat de leerling leert op zijn eigen niveau (en leert om daarin steeds meer verantwoordelijkheid zelf te nemen);
- daagt de leerling uit na te denken over de leeropbrengst door vraag-gestuurd les te geven.

Wereldburger: de leerling ontwikkelt zich steeds meer tot wereldburger. De leerling maakt deel uit van een groter geheel. Het is belangrijk dat hij leert hoe hij zich in de steeds veranderende maatschappij kan blijven ontwikkelen. De docent:

- stuurt samen met collega's op een maatschappij in het klein binnen school en maakt regelmatig de verbinding met de maatschappij buiten school;
- zoekt regelmatig de verbinding met andere vakken om het onderwijs in samenhang aan te bieden;

- stimuleert de leerling ondernemend te zijn en de verbinding op te zoeken met anderen en met de maatschappij.

Docentprofiel. Een docent op het Eligant Lyceum

- is een meester in het scheppen van een optimaal leerklimaat;
- kan de lesstof op verschillende manieren uitleggen;
- monitort het leren van zijn leerlingen en geeft feedback;
- gelooft dat al zijn leerlingen succes kunnen behalen;
- leert leerlingen effectieve leerstrategieën;
- stelt veel vragen en kan goed luisteren;
- is steeds op zoek naar en aan het uitproberen hoe het nog beter kan;
- heeft altijd een voorbeeldfunctie.

Bijlage 2

Ontwerpprincipes voor de leerling en leerlingprofiel

Relatie: de leerling krijgt vertrouwen en verantwoordelijkheid. De leerling is onderdeel van een groter geheel, van een gezin, de school, de gemeenschap, dit land, deze aarde... en van nog veel meer. Hij is bijzonder en belangrijk, omdat er maar één is zoals hij. Hij hoort erbij en heeft iets bij te dragen aan het grotere geheel. Dit geldt voor iedereen. Op het Eligant Lyceum werken we hier actief aan en helpen we elkaar hieraan herinneren. De leerling:

- hoort erbij en doet mee (op school en in de maatschappij);
- wordt gezien en gekend in zijn kwaliteiten en ontwikkelpunten en in wie hij is;
- helpt anderen door hen erbij te betrekken (en niet buiten te sluiten);
- leert van en met anderen;
- leert sociale vaardigheden te ontwikkelen;
- werkt samen met anderen in een positieve wederzijdse afhankelijkheid;
- werkt aan opdrachten die uitnodigen tot samenwerken;
- wordt uitgedaagd na te denken over zijn bijdrage aan groepsprocessen;
- maakt kennis met andere landen en culturen;
- werkt op respectvolle wijze samen met de andere leerlingen en volwassenen.

Competentie: de leerling leert van succeservaringen. Wanneer een leerling geloof en plezier heeft in zijn eigen kunnen, gaat het leren gemakkelijker. De leerling kan leren wat hij wil leren. Soms heel snel, soms met kleine stapjes. Soms alleen en soms met hulp van anderen. Hoe meer hij leert, hoe meer hij groeit, hoe meer hij kan doen wat hij graag wil (gaan) doen. De leerling:

- heeft geloof en plezier in zijn eigen kunnen;
- leert van de feedback die hij krijgt;
- leert reflecteren op zijn aanpak, leerontwikkeling en leervorderingen;
- leert reflecteren op de gevolgen van gemaakte keuzes;
- leert reflecteren op zijn gedrag;
- laat zien wat hij al kan en weet en nog kan leren;
- kan het behaalde eindresultaat voor een opdracht/leerdoel kritisch bekijken en leerpunten meenemen naar een volgende opdracht/leerdoel;
- helpt anderen te leren door goede feedback te geven.

Autonomie: de leerling volgt zijn eigen leerroute, de leerling kan al veel zelf. Hoe meer hij zelf kan meepraten en meebeslissen over de leerroute die hij op school volgt, hoe meer hij gemotiveerd is om te leren. Autonomie gaat wel samen met verbondenheid (omdat je samen leeft en werkt met anderen) en met verantwoordelijkheid. Hoe meer verantwoordelijkheid een leerling aankan, hoe meer autonomie er mogelijk is. De leerling:

- neemt zelf initiatieven om zijn leerdoelen te bereiken;
- vraagt hulp van anderen en helpt anderen als zij hem om hulp vragen;
- bepaalt mede hoe (werkform, tempo, plaats, tijd) hij werkt aan de gestelde doelen;
- heeft recht op maatwerk. Hij kan bijvoorbeeld leerdoelen op verschillende niveaus afsluiten;
- heeft keuzevrijheid in een deel van de lesstof, hij kiest uit voorgestelde opdrachten en/of leerdoelen;
- stelt tijdens de keuzen zelf zijn rooster samen en kiest zijn eigen werkplek;
- krijgt veel ruimte om zijn creativiteit vorm te geven;
- krijgt de kans zijn talent (in de meest brede zin van het woord) te ontplooiën;
- neemt verantwoordelijkheid voor de verwerking van zijn taak;
- legt verantwoording af aan zijn docenten, medeleerlingen en ouders over zijn werk;

- is actief betrokken bij zijn eigen (leer-)werk;
- stelt persoonlijke doelen in het coachgesprek met ouders en coach. Deze doelen kunnen ook te maken hebben met activiteiten buiten school;
- draagt zorg voor zijn leeromgeving.

Wereldburger: de leerling ontwikkelt zich steeds meer tot wereldburger. De leerling maakt deel uit van een groter geheel. Het is belangrijk dat hij leert hoe hij zich in de steeds veranderende maatschappij kan blijven ontwikkelen. De leerling:

- werkt aan niet-vakgebonden thema's;
- ervaart samenhang in de leerstof;
- werkt aan actuele thema's;
- speelt een actieve rol bij projecten;
- gaat, naar aanleiding van opdrachten, zelfstandig op onderzoek in de buitenwereld;
- leert in de "echte" wereld;
- leert ook in relatie met volwassenen die niet aan school verbonden zijn;
- past het geleerde toe in een realistische context.

Leerlingprofiel van een leerling van het Eligant Lyceum

Een leerling van het Eligant Lyceum heeft bij het verlaten van de school niet alleen een diploma op maat, maar

- weet ook wat hij kan en wat hij wil en kan goed zelfstandig werken en goed samenwerken;
- leert van de feedback die hij krijgt;
- vertoont persoonlijk leiderschap (durft verantwoordelijkheid te nemen en legt verantwoording af);
- is in staat om zich in de "nieuwe" wereld goed staande te houden, omdat hij heeft geleerd problemen op te lossen en creatief na te denken;
- is betrokken bij de maatschappij en levert actief een bijdrage om de wereld om hem heen steeds beter te maken.

Bijlage 3

Werken in een professionele cultuur (van Emst, 2012)

- We organiseren werkbijeenkomsten (met concrete opbrengsten, effectieve werkvormen en we kijken bewust voor wie het interessant is) in plaats van vergaderingen (“we gaan met z’n allen praten over”). Geen notulen, wel afsprakenlijstjes waarop staat wie – waar verantwoordelijk voor is.
- Conceptuele uitspraken / koersuitspraken gaan altijd voor “wat mensen vinden”.
- We denken in oplossingen in plaats van in problemen (“niet mopperen maar opperen”).
- We sturen op cultuur in plaats van op klimaat (we worden betaald voor ons werk en zijn geen vrijwilligersorganisatie).
- We geven concrete verbeterpunten op een concreet voorstel in plaats van dat wij algemeen “praten over” of mogen zeggen “ik ben het er niet mee eens”.
- We praten voor onszelf en niet voor de ander.
- We spreken elkaar rechtstreeks aan op gedrag.
- Wij erkennen ongelijkheid, spreken elkaar aan op expertise en scheren niet iedereen over een kam.
- We maken voor alle medewerkers en op alle niveaus resultaatafspraken in plaats van dat wij taken benoemen of beschrijven.
- We sturen op duidelijke opdrachten én heldere verantwoordelijkheden (een directeur heeft heel andere verantwoordelijkheden dan een docent en wordt daar ook op afgerekend, hetzelfde geldt natuurlijk voor een docent ten opzichte van een onderwijsassistent, et cetera).

We werken binnen onze professionele cultuur door het:

- tonen van persoonlijk leiderschap door leidinggevend, docenten en medewerkers;
- overlaten van verantwoordelijkheid aan beslissers (in plaats van het hanteren van besluitvormingsprocedures);
- werken met een binnen- en buitencirkel;
- opzetten van experimenten en proeftuintjes;
- hanteren van mentorschap voor nieuwe collega’s;
- organiseren van intervisie;
- organiseren van kwaliteitskringen en expertgroepen;
- organiseren van gevarieerde werkbijeenkomsten;
- werken met actielijsten;
- werken in koppels die eens in de zoveel tijd van samenstelling wisselen;
- interne nascholing en onderlinge uitwisseling van expertise.